

Előfizetési ár:

Egész évre 6 ft
Fél évre 3 „
Negy. évre 1 ft 50 kr.
Egy szám ára 5 kr

Hirdetések és nyil-
téri közlemények
juttatásukról közöltek.

VÉGVIDÉK

Politikai lap.

Szerkesztőség:

Gromon út 8. sz. a.

Kiadóhivatal:

József főherczag
utca 11. szám.

Közlemények a szer-
kesztőségbe, előfize-
tési és hirdetési díjak,
úgy a lap szétküldé-
sére vonatkozó pana-
szok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap, és csütörtök
reggel.

Főszerkesztő:

Feymann Gyula

Felelős szerkesztő:

Dr. Hódy Antal

ÜGYVEDEK.

Hirdetések

Vig Simon nyomdájában is felvételnek.
Gromon utca 8. szám.

Sajtó és közönség.

Az utolsó ötven esztendő történetében annyi bámulatos jelét találjuk a magyar nemzet erős kulturképességének, nagy intelligenciájának és bámulatos egyéniségének, hogy bennünk önkénytelenül támad az az erős meggyőződés, hogy az ilyen népnek nem csak a kulturában, hanem a történelmi is van hívatása. Kezdetleges viszonyokból léptünk egyszerre a világverseny színpadára, a hol nem rokon és ellenszenv szerint ítélnék a szigorú kritikusok, hanem a képesség és az alkotások értéke szerint.

És szinte elmondhatjuk, hogy ha nem is hódítottunk de megálltuk a helyünket minden téren a tudományban, a művészetekben, a kereskedelemben, iparban, mezőgazdaságban, szóval mindenben a hol az erőknél mértékét meg lehet találni.

De ezekből a bámulatos eredményekből hatalmas részt keli irnunk a n n a k a hadseregnek a rovására, mely ebben a félszázadban tollal és betűvel harczolt a magyar nemzeti jogokért s lángoló lelkesedéssel és soha meg nem szűnő buzgalommal állott helyt mindenkor, a hol a nemzeti erő és nemzeti eszme érvényesüléséről volt szó.

Már kevesen vannak azok, a kik látták a Kossuth kövel nyomott „Országgyűlési Tudostitónak” hatását. Mint az üdvözítő hitvallás bibliáját úgy vitték házról-házra, nyelték minden betűjét, ámultak a leirt szó lélekemelő hatásán s terjesztették az igéket, melyek benne voltak lerakva. Így támadt az akkori vármegyék aztalaj mellett lassankint a szabadságnak ezer meg ezer vitéze. Ez az egyszerű könyvvel nevelte a későbbi hősokeket és hadvezéreket ez egyszerű könyvvel ébresztette milliók lelkében a jogok, a szabadság, az egyenlőség gondolatait.

Azután fejlődött annak a nyomán egy hatalmas sajtó. Ma már hatalmas. Elhatott a palotákba, kunyhókba egyaránt s vezeti az elméket, hirt ad a világról, terjeszti a tudást, pihenő órákban szórakoztat, munka idején felvilágosítást nyújt akár az iporosnak, akár a kereskedőnek, akár tudósnak akár művésznak. Minden ujság egy enciklopédia, telve tudnivalók ezerféle változatával minden ujság egy — egy fáklya, melybevilágít az események szövevényeibe, eloszlatja a sötétséget, a korlátoltságot, nem engedi garázdálkodni az önkényt, leleplezi a bűnt s féken tartja a rohanó szenvedélyeket.

A sajtó hatása csodaszerű minden nyilvánulásában. Ma már órák alatt beszáguldja sok milliónyi fehér ujság az országot, eljut a legtávolabbi zugba, őserdők rejtekeibe s visszi híret a világeseményeknek alig néhány órával azután hogy megtörténtek.

És mégie csodálatos érzés, uralkodik a sajtó orgánumaival szemben. Bizonyos körökben lenézés, gúny más körökben okvetetlenkedés és bizalmatlanság. Hivatalok félnek tőle, mint a tűztől, hatalmon levők nyíltan hizelegnek neki, háta mögött pedig mindent elkövetnek ártalmára.

A nyilvános ellenőrzést nem tudják megszokni bizonyos körök. Feszélyezi őket, ha bele látnak kártyájukba és adandó alkalommal nem mernek hamisan játszani, mert valaki a kezük ujjait figyeli.

Ez épen elegendő ok volna rá, hogy minden ember megbecsülje azt a figyelő munkát, melyet a sajtó a közjó szolgálatában végez, mert csaknem bizonyos, hogy nem azok félnek a nyilvánosságtól, a kik becsületes kártyákkal játszanak, hanem azok, a kiknek kártyái meg vannak jelölve, s attól félnek, hogy azt más is észreveheti.

A nagy Bismark szenvedélyesen gyűlötte a sajtót, mert nem egy hatal-

TÁRCZA

Lóri mama.

Meghalt az anya. Meghalt a legszebb és a legjobb feleség és anya; öt gyermek siratta a gyszba borult férj mellett a drága elköltözöttét.

Ez után az öt gyerekek csak egy sétájuk volt: a temető felé. Ott sirdogáltak órák hosszáig és hívták vissza életbe az örök sírban pihenőt. A férjet is lesújtotta a nagy katasztrófa, de lassan-lassan megennyhült, vigaszt talált szép gyermekeiben, s minél többet időzött gyermekei között — s most ott töltötte minden szabad óráját, annál inkább megéledődött benne az a gondolat, hogy ezeknek még anyára van szükségük.

Hanem maguk a gyermekek csak édesanyjuk hiányát érezték, csak ő utána keseregtek szüntelenül. A gyermeki szeretet kifogyhatatlan rajongással csüggött az édes anya emlékére is. És az öt gyermek, kik közül Béla már a gymnázium felsőbb osztályát végezte, Rózsika pedig már a háztartást vezette, szorult szívvel vette észre, hogy atyjukhoz öregb urak és asszonyok járnak: a még mindig életerős embornek új feleséget ajánl. És egyszer a kisebbik leány: Szedike azt mondta atyjának, hogy jöjjen ki vele a temetőbe. Az apa beleegyezett s Szedike anyja sírjához vezetett atyuskáját, hogy azután így szóljon hozzá:

— Papa azt mondják, hogy meg akarsz házasodni.

A papa nem felelt. A kis leány pedig felzokogott:

— Tehát igaz.

S zokogott hosszan, alig tudta atya lecsillapítani.

— Ha már meg kell történnie, esküdjél meg, hogy csak Lóri néni hozod a házhoz.

— Ha ő eljönne hozzám! felelt az apa. Az a nap érettségi előtt álló fiú beszélt az atyjával:

— Papa házasodni készülsz:

— Ugy van fiam, fiatalnak érzem még magam, feleséget akarok magamnak, a leányomnak s a kis Tibornak pedig anyát.

— Mi megengedjük, hogy asszonyt hozál a házhoz.

— De fiam, szólj erélyesen a különben gyengéd apa, én azt nem fogom toledek kérdezni. Nem voltam én mindig jó okozni hozzatok, nem teljesítettem-e minden kívánságotokat? feltételezhetitek rólam, hogy én rosszat akarok veletek?

— De az istenért — egy mostoha...

— Ne aggodjál fiam jól fogok választani. A fiú szemeibe könnyek jöttek s azután csendesen mondá:

— Ha már miuden áron meg kell történni hát Lórit hozd a házba.

Az atya úgyanazt a feleletet adta, mint a kis leánynak:

— Ha ő eljönne hozzám!

És eljött. Belátta a szép, alig harmincz éves, de azért üde, bájos leány, hogy engednie kell: nem szereti ezt az embert, elhalt nővére árvainak — feleségül ment sógorához.

Igy került Lóri néni a házba. Amde új-jongás nem fogadta. A gyermekek most mégis

megdöbbenek. Hát eljön csakugyan Lóri, néni, hogy betöltse a szeretett anya helyét! A gyermekek végtelen testvéri szeretetben éltek, meghaltak volna egymásért és közösen atyjukért, de a Lóri néni iránti szeretet egyszerre kihűlt, mikor ő atyjuk felesége lett. És csak annak is tekintették. Nem csókoltak neki kezét s nem engedték magukat összecsofolni, mint azelőtt, s ezután is csak a Lóri néni-nek, az idősebbek pedig csak Lórinak hívták. És mikor az apa hazajött, csókokkal fogadták, de ha azután az apa rátért nevére, a gyermekek egyszerre hidegek, zárkóztak lettek s így szóltak:

— A néni künn van a konyhában, vagy Lóri még nem jött meg a városból.

Az atyának ez nagyon fájt; de tudta, hogy gyenge gyermekével szemben, kik őt végtelenül imádják. Nem akart nekik fájdalmat hallgatott.

Épp oly hidegen fogadták az új kis testvér megszületését és atyjuk kis fiacskáját nem tekintették az ő testvérüknek, öten maradtak továbbra is.

Csak a három éves, aranyhajú, mesés szép Tiborka változott meg, az oda simult a szép mostohához, titkon Lóri mamának szólította, mikor testvérei nem hallották, s mostohája könyvtől ázott orcáit odadörzsölte a ficska szelmes arcához és össze-vissza csókolta Tiborkát, majd így szólt hozzá:

— Ugy-e te szereted a kis babát?

Az újszülött fiú, a piczi. Oszkár pedig gondtalanul feküdt lefüggönyözött bölcsőjében.

Igy telt el két esztendő: az új mama csak Lóri néni maradt s esküdt ellenségüknek tekintették a gyerekek. Hja, anyjuk helyét

mas tervén húzott fekete vonalat keresztül a sajtó ellenőrző czeruzája. Az ország színe előtt gögös lenézéssel beszélt a sajtóról s annak embe-reiről, mikor pedig szobájába zá-ko-zott, titokban magához intette az ő belsei zsurnalisztáit s azokkal infor-máltatta a világot a saját szája-ize szerint. Tehát ő nem a sajtót gyű-lölte, hanem azokat, a kik az ő vé-leményeire merészelték valamit írni.

Ez persze nem sokat használt.

Az rögtön kiérzik a sorok közül, hogy melyik újságot vezeti az igaz-ság szeretete s a jog föltétben tisz-telete, s melyik sajtó van megvesz-tegetve, ha nem is pénzzel, hanem szép szóval, vagy jóakarattal ígéréssel. A közönség intelligensebb része soha sem fog abba a hibába esni, hogy készpénznek vegye a tendenciát, meg akkor sem, ha azt a tendenciát tul-hajtott pártoskodás és a politikai né-zeteltérés eltévelyedésének hangulata adja meg. Láthatjuk nap-nap után, hogy művelt ember meg becsüli a sajtó nemes hivatását, anélkül, hogy szol-gálatába szegődne annak az eszmé-nek, melyet az a lap következetesen hirdet.

Másrészt viszont a sajtó kö-telessége erőiesen örködni azon, hogy a tiszta közérdek rovására ne hatalmasodjék el az ugynevezett sajtó-dudva. Gomba módra szaporodó, rej-télyes című és származású újságpa-pirosok kalandozzák be az országot s hamis eszközökkel, hamis ügyek alatt lopodznak be a polgárok bizal-mába. Gyakran a legnagyobb emberi gyengeségre, a hiúságra appellálnak s emelygős dicséretet közt említik egy-egy polgár nevét, a ki már ki van szemelve a megszaroltatásra.

Ha azok ellen nyujtana a közön-ség segedeimet a sajtónak, hamar ki-

skarta pótolni. Egyszer azután szomorú ese-mény sulgá nehazedett a családra.

Sulyosan megbetegedett az öt éves Ti-borka. És az orvosok egymásnak adták a ki-lincset. Nem használt semmi. A gyermek szeu-vedései nagyobbodtak s hátralevő napjai fégy-tak. Csakis Lóri néni tudta meg maga körül, és Lóri néni háa héten át nem távozott a be-teteggyűltől. Átélte a beteg gyermek derekát s úgy igyekezte meg várakozni. Minden ételt meg kellett előbb ízlelnie, hogy a beteg ma-gához vegyen valamit, még az orvosságból is előbb neki kellett innia.

Egyszer azután beküszent a halál angyala, hogy fölörpítse Istenhez az ártatlan gyermek-nek a lelket. És a gyermek érezte, hogy ő most örökre elköltözik. Testvérei ott ártak köröfötté, s ő most nem félt, bátran mondta Lóri néni-nek:

— Milyen jó is vagy te, Lóri mama.

A testvérek egy percze összevették, tovább ártak, Tibor pedig folytata:

— Én elmegyek, de azért ne ártatok, hisz mi marad Lóri mama helyettem pedig adta Isten a kis Öszikát!

És a kis gyermek csakugyan elment. Egy napugár villant keresztül, ment fel a meny-országba. Utolsó szavai újra csak ezek voltak:

— Milyen jó is vagy te, Lóri mama!

És elszállt a lelke. Lóri mamát pedig ajuttan emeltek fel a halottas-ágyacakra mel-jől.

Eltemették Tiborkát, végtelen volt a gyász, a fájdalom, a keserv; a szívek össze-szorultak, de megnyiták a mostoha előtt — s Lóri néni-ből Lóri mama lett.

pusztulna még a faftájuk is. Az ilyen sajtót nem szabad támogatni semmi-vel, mert ha akad száz könnyen hívó ember, a ki előfizet, már akkor az ilyen lap vigan lubiczkol a maga sze-nyes vízében, melyet aztán nehéz le-csapolni, mert a sajtó szabad, a nyomtatványra nem lehet lakatot tenni.

Csak a tisztesség, erős sajtóval tartison a közönség, de ezt aztán tá-mogassa, hogy hivatását teljesíthesse s közvetítője legyen a maga körében az eszméknek s irányítója a vélemé-nyeknek.

A sajtó és közönsége egy-másra vannak utalva s csak akkor lesz türehető a hely-zete mindkettőnek, ha köl-ösönösen megérti és tám-o-gatja egymást.

A rendszer Torontálban.

Hy cím alatt jelentek meg a „Buda-pesti Hírlap”-ban. — azok a közlemények melyek immár mindenki előtt ismeretesek. E közlemények czáfolataként többek kö-zött a „Szegedi Híradó” január 15-iki száma is hoz két cikket a melyeket megismer-ni vidékünk olvasó közönségének nem lehetett alkalma; ugyan azért hírlapírói kötelességünknek tesszük eleget, a midőn azokat az alábbiakban kivonatosan közöl-jük. Annál inkább érdekel is bennünket mert a pancsovai törvényszéket közelebből érinti a dolog. Az egyik közlemény egész telje-delmében következőleg hangzik:

Vasraveri községi jegyző.

— Egy bírói tévedés áldozata. —

Amit alább az igazsághoz híven meg-írunk, az egy bírói tévedésnek megdöbbentő története.

Torontálban nagy feltűnést keltett több hónappal ezelőtt egy letartóztatási aktus. a mely egy törekvő, fiatal hivatalnokot erkölcsi reputációjában annyira megrontott, hogy a szerencsétlent emiatt kizavarták állásából és jóformán földönfutóvá tettek. Ez ügyből ki-folyólag szenzációs levélváltás keletkezett a pancsovai bíróság és a megyei főjegyző kö-zött, amelyet ez összes magyarországi lapok közül egyedül a Szegedi Híradó re-gisztrált.

Ez az eset most új aktualitást nyert azzal, hogy a kuria is meghozta már az ítéle-tet, amely Ivanovitsot az ellene emelt vádak alul felelteti.

A kuria ítéletének előzményei ezek:

Ivanovits Miksa megyei hivatal-nok, a perlaszi jegyzőségre aspirált. Meg is vállaltották oda, még pedig a főispán támogatásával aki ismerté a szerb származású fiatal ember tiszta hazafiasságát és legalkalmasabbnak tartotta arra, hogy a bir-hedt omladinista-fészekben a nemzetiség-agitációjukat megszüntesse.

Álíg foglalta el új állását, a pénzügyi-gazgatóság szamvizsgálója pénztári hiányo-kat konstataált, amiről a megyei hatóságnak és az ügyességnek jelentést tett.

A sikkasztásokat a község pénztárosa követte el, a jegyzőt meg hiányos ellenör-zéssel sem vádolhatták, mert hiszen ez hiva-taloskodásának elején történt és a sikkasz-tások korábbi kötetűek lehettek csak. Minda-zonáltal a kiküldött vizsgálóbíró az omla-dinisták híve lévén, letartóztatta Iva-novits Miksát is, aki szerb létére az omladinisták ellensége volt.

A megye akkori főjegyzője Fei-litsch báró levelet írt a vizsgálóbírónak, melyben a felett való megütkezésének ki-fejezést adott, hogy bennéő eljárás alap-jául elfogadott olyan számadásokat, amelye-ket a községi előjáróság és a képviselőlet helyeseknek talált és helyeseknek találta az-okat a megye köztörvényhatósága is. És ezen körülmények dacára a sikkasztás folde-ritését szükségesnek tartja, aminek eszköz-lésével a megye alispánját bizza meg, ami-hez joga nem lehet és az okon tiltakozik ellene.

A bíróság erre azt felelte, hogy a bíróságot eljárásában és hivatalos működésében politikai szempontok nem vezethetik.

A főjegyző levelében pedig egy szem vonatkozás sem volt a politikai szempontokra, amiért a válasz a megyeházán feltűnést kel-tett és keresték a célzás okát és szükségét. Meg is találták az omladinista agitációkban amire aztán Róna v főispán feljentést tett a miniszternek s ez a főispáni jelentés és a politikai szempontok érvényesülését az omladinisták részén valónak tüntette fel.

Vozary törvényszéki elnöknek az igazságügyminiszter átadta ezt a levelet, melyre azt válaszolta, hogy a bíróság eljá-rásában nem válogatja az embert, a törvényt mindenki irányában egyformán kell alkal-mazni és a bíróság nem szegődhetik politikai célok szolgájává.

Igy közölték velünk annak idején Vozary levelének tartalmát, anélkül azonban, hogy az előzményeket az áttekintéshez meg-kívánható tárgyiasággal is közölték volna velünk.

Nagyon természetes tehát, hogy a főispán arra kérte a törvényszék elnökét, hogy politikai szempontokból szüntesse be az Ivanovits ellen megindított eljárást.

Mi mély megütkezéssel itéltük el ezen feltevésünkben Rónay főispán eljárását. A szabadelvű eszme megalázását láttuk ezen eljárásban és megmondtuk, hogy a szaba-delvűpárt igazatlan megtámadására vezetnek az ilyen politikai követelések.

Ez volt a nézetünk akkor, amikor az esetet nem ismertük még teljes igazában. Fel kellett tételezni, hogy itt csak a főispán a hibás, aki kelletténél többet törö-dik a politikai szempontokkal.

De előttünk van most a kuria ítéle-te, amely egész más színen tünteti fel ezt az esetet. Kiténik belőle, hogy Ivanovits ártatlan volt és egyáltalában nem volt szük-ség arra, hogy valaki a politikai szempon-tokra való hivatkozással tiltakozzék a letartóztatása ellen. Maga az igazságadótt jogot erre a kívánságra, amely a törvény-szék elnökét annyira felháborította, hogy a további következmények ellen nemhogy aka-dályt emelt volna, de megengedte, hogy az ártatlanul meghurcolt emberrel fokozott szigorral bánjon el egy vizsgálóbíró, aki-azon gyamu alatt állott, hogy az omladinis-ták pártján van.

Amint tudnillik Ivanovits a perlaszi jegyzőségről lemondott, nyomban jegyző-nek választották Bresztovácón.

De alighogy itt elfoglalta állását, meg-int ott tartott a vizsgálóbíró és letartóz-tatta, vasraverit és a község szemelát-tára négy csendőr kíséretében az ügyész-ség börtönébe hurcoltatta.

A vizsgálat után kieresztették a fog-ságból. De a szegény ember tönkre volt már téve egészen és maga a főispán tu-datta vele, hogy a történetek után közpa-

lyán nem maradhat többé és a bresztováci jegyzőséget nem foglalhatja el.

A kir. tabla azóta rehabilitálta már a kenyér nélkül maradt jegyzőt, feloldotta az első bíróság ítéletét. Az ügyész felelőssége folytán a Kuria is foglalkozott ez ügyvel és a Kuria helyben hagyta a tabla határozatát, amelylyel végképp kiderült, hogy a szerencsétlen ember egy bírói tévedés áldozata.

A másik ezikközül az alábbi részlet érdekel bennünket:

Hogyan vidékezik a főispán?

Tádositónk egyenes kérdést intézett Rónay Jenő főispánhoz, megkérdezte, hogy mi a háttere az ellene irányított hírlapi támadásnak és hogyan szándékozik azzal szemben védekezni?

A főispán kijelentette, hogy a hírlapi támadásnak nagyon érdekes és talán nagyon is rejtélyes politikai háttere van. Erről nyilatkozni a parlamenti viszonyok miatt nem akar, nehogy olyan bekövetkező eseményekre adjon okot, melyekért később ő maga volna kénytelen a felelősséget viselni.

Védelme az lesz, hogy találkozásra hívja meg gróf Csékonics Endrét, gróf Karácsonyi Jenőt, Nikolics Fedor bárót, Gerliczy Ferencz bárót, Schulpe Vilmost, a megye legtekintélyesebb urait és az összes megyebeli országgyűlési képviselőket, Rohonczy Gedeonnal együtt, aki a szabadelpártból tudvalevőleg kilépett. Előjük terjeszti az összes rendelkezésre álló aktákat és ezek alapján kéri őket, hogy az ügyállásról, a tényekről jegyzőkönyvet vegyenek föl.

Ezt a jegyzőkönyvet elküldi majd a Budapesti Hírlaphoz és kéri a közzétételét. Ha a B. H. a jegyzőkönyvet kiadja, akkor nem tesz tovább lépéseket, ha nem adja ki, akkor más lapokat kér meg a jegyzőkönyv nyilvánossá tételére.

Még csak azt jegyezzük itt meg, hogy a kérdéses vasutnak nem Rónay Jenő egyedül volt az engedményese, hanem vele együtt Csékonics Endre gróf, Nádkó Kálmán gróf és Rónay Ernő is fáradoztak a vasút létesítésén, minden mozgalom e négy férfi neve alatt és beleegyezésével történt. A községek semmiféle kényszerhelyzet alatt nem állottak s azok a községeket amelyek törzsrésztvényeket nem akartak jegyezni nem is jegyezték. Ilyen község a többek között éppen Zombolya is, ahová a vonal befut, tehát egyik legfőbb érdekelt hely, mely egy krajczár értékű részvényt sem jegyzett.

H I R E K.

— **Bizalom a torontali főispánnak.** Rónay Jenő Torontál vármegye és Pancsova városa főispánja fényes és lelkes tüntetésekkel volt tárgya múlt vasárnap és hétfőn. A vasárnapi tüntetések N. Becskerek városának polgársága rendezte; a város este fényesen ki volt világítva és a faklyásmenet olyan impozáns volt, hogy vidéki város alig látott ennél különbet. Magyar, német és szerb nyelven üdvözölték az ünneplő főispánt. A faklyásmenet után fényes banket volt a kaszinó termeiben, melyen több mint háromszáz vendég vett részt. Hétfőn délelőtt Torontál vármegye rendkívüli közgyűlést tartott, melyen majdnem a megye összes notabilitásai megjelentek. A tiszteleknek, szeretetnek és ragaszkodásnak érzelmei aligha nyilvánultak valaha elementárisabb erővel mint ezen alkalommal. Az ünnepi szónokok voltak br. Nikolics Fedor és Rohonczy Gedeon.

— **Vizkereszt.** A gör. kel. egyház tegnap tartotta nagy pompával a vizkereszt ünnepét. Délelőtt 10 órákor vonult a körmenet a belvárosi szerb templomtól a Ferencz-József téren felállított sátorhoz, hol Radulovics plébános eszközölte a víz szentelését. A 46. gyalog ezred egyik százada képezte a diszkitseretet és adta a szokásos diszlőzéseket.

— **Letartóztatott rablóbanda.** Érdekes fogást tett — mint nekünk táviratozzák — a nagybecskereki rendőrség. Letartóztatott egy tiz tagból álló rablóbandát, amelynek tagjai éjjelenként felfegyverkezve raboltak és ha ellenállásra találtak, a gyilkosságtól sem rettentek vissza. A banda vezetője egy Veszprim Stéva nevű paraszt, aki tizenhét évet töltött a fegyházban.

A „Társaskör“ből. A Társaskör választmánya 1-hó 18-án délelőtt 11 órákor tartotta a közgyűlést előkészítő ülését. A különböző jelentések, számadások előterjesztése után több új tag felvétele eszközöltetett. A közgyűlés február 5-én lesz megtartva. A kijelölt bizottságba kiküldettek: Martin Imre atalnök, Frits Fülöp, dr. Hódy Antal, Szabó János, Barta Kálmán, Péterfi Lajos és dr. Wittigschlager Rexső.

Csokoládégyár Szabadkán. Bácsmegeye több tekintélyes pénzembere — mint nekünk írják — elhatározta, hogy Szabadkán csokoládégyárat alapít. A vállalat finanszírozása érdekében egy budapesti pénzintézetrel tárgyalások folynak, melyek, ha sikerülnek, a vállalat létesítése nemskára a gyakorlati kivitel stádiumába jut. Az új vállalatot részvénytársaságnak tervezik, egyelőre 500,000 korona alaptőkével, 5000 részvény 100 koronás névértékkel, és naponként 8—10 métermázsára rugna a gyár termelése. A gyártelep helyül Szabadka, gyárigazgatónak egy híres svájci csokoládégyár kipróbált műszaki főtisztviselője van kizemelve.

— **Letartóztatott csavargó.** Vasárnap délelőtt Máthé Ziffermeyer Katalin lakásába bekopogtatott Prockl Vendel csavargó, s ott toladó és szemtelen módon egy pár cipőt követelt. A házbelleknek se hogy sem sikerült eltávolítani, s így kénytelenek voltak rendőri segínyt hívni. Bár rendőrségünk nem valamely gyors, de mégis sikerült a követelőző csavargót még a helyszínen letartóztatni. Bekísérték, s aztán átadták az ügyésznek. Tolakodásért azonban már eddig is meglakott mert véletlenségből tanuja voltunk vasárnap délelőtt a rögtönítelő bíróság gyors igazság szolgáltatásának, ami olyan kedélyes hátha ütésekkel állt, hogy szegény csavargó több ízben orra bukott tőle, míg magányos csel-láját elfoglalhatta a rendőrség hajlékában. Apropós jön éppen hogy ezzel kapcsolatban felhívjuk az illetékes körök figyelmét arra a sajnos körülményre, hogy újabbán nálunk nagyon elszaporodtak a dologtalan csavargók — kik legtöbbször ép és egészséges fiatal emberek. Leginkább magános családokhoz járnak hol férfi nincs a háznál. Követelő fellépésekkel megrémítik a védtelen nőket, s azok igyekeznek minden kívánságuknak eleget tenni csak hogy szabaduljanak tőlük. Sőt több helyen a hanyagságból a kapuban feledett kulcsot is ellopják s annak segélyével törnek be a lakásokba.

Német alaposság. Kirchhof hallei professor úr földrajzot tanít. Magyarországról ezeket tudja és tanítja:

Magyarország lakosait a nomád élethez való hajlandóság jellemzi. Színök harcias, melyet a bajsz s a nemzeti visélet még csak növel. A hegyes vidéket nem szeretik, többnyire a román laknak elsősorban kunyhókban s jobbára földműveléssel s állattenyésztéssel foglalkoznak. A magyar csak a lovagias, kedvel katonasága is jobbára lovas. Iparról, kereskedésről, általános műveltségről szó nem lehet. Jelesebb városai, Pozsony koronázó városon kívül Buda osztrák város, a hol egykor az osztrák császár székel. Itt van az ország legfőbb hivatala? Pest, egy nekilendült szép város egyetemmel. Lakói mind németek, affektált franciás műveltségű, francia divattal. Az Alföld legnagyobb községe Debrecen. Nagy paraszt község, apró nádfedeleles szalmatető házzal s nagyon széles utcákkal jellegzetes magyar nyirközség. Lakói — 56.000 paraszt — sertéshizlalással foglalkoznak. Aki Magyar-

országot meg akarja ismerni, nézze meg a debreceni országos vásárokat s a tokeji szüretet. Transylvania [Erdély] ómló nagyfejedelemség.

— **Megtartott árlajtás.** Az újonnan felépítendő selyemgyár munkálataira hétfőn volt a második árlajtás a nagybecskereki áll. építészeti hivatalnál. Összesen három ajánlat érkezett be. m. Germain Nándoré 12.6%, Pavlicsek Kúcsoré 13.5% és Balgács Lőrinczé 15 százalék engedelményvel, melyek főként a miniszter valószínűleg már legközebb dönteni fog.

Az angol peleskei notárius. Nincs Magyarországon színházjáró ember, a ki ne ösmerné nagyajtai Zajtay István notárius uramat. A peleskei notárius című szindarab hőseit. Mint az Othello-bell vitézi tette, szakasztott olyan eset történt a minap a valóságban Armagh-ban, a hasonló nevű írlandi grófság fővárosában. Valami szomorujátékot adtak, melynek gonosz hőse két fölvonáson át győzti, kinezza az anyagi jóságu hősnőt, a harmadikban pedig a közönség szemelattára verpadra hurcolja. Le is akarta nyakaztatni. A nézők közül egy herculesi terméű marhakereskedő a nyakazas pillanatában hirtelen fölugrott a színpadra, hogy megakadályozza a kivégzést. Még jókor érkezett. A gonosz hőz éppen le akarta eresztetni a bárdot a szép hősnőre, s mikor mellette termett a marhakereskedő és kezében székével elkergette őt. A függőnyt le kellett eresztetni és az előadást csak akkor lehetett folytatni, mikor a döszülten tiltakozó marhakereskedőt magyanehez kidobták. Kétségkívül ez is színpadi siker.

Gyanus haláleset. Lázarov Velykó vszorb-czeruyai illetőségű vinczelért 16-án reggel halva találták a szőlőben levő kunyhójában. Bár rajta semmi külarószak nyoma nem volt mégis orvos rendőri vizsgálatnak vetették alá, mi azonban semmi gyanus körülményt nem tudott észre venni. Mig inkább megerősíti a természetes halált az, hogy a halott zsebeiben 40 frt készpénzt találtak. A hullát a korbázza szállították, hennan a tegnapi nap folyamán eltemették.

— **Batrány.** Batrány az a körülmény, hogy sok esatorna nyílás záró rácsa veszélyes állapotban van, de még nagyobb batrány az, hogy a városi vállalkozó egy ilyen rácsot éppen tegnapi délután, a gör. kel. vallású polgártársaink egyik legnagyobb ünnepén — melyen az összes kereskedők és iparosok vallás külfölség nélkül, már a délelőtti órákban is bezárják üzleteiket, — javított ki a Ferencz József téren. Nem akarunk ezen ténnyel hosszasan foglalkozni, hanem csak azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy egy városi vállalkozótól még hanem is keresztény — elvárható, hogy más vallású polgártársai vallásos érzelmet jövőben jobban tisztelje és ilyen nagy ünnepén nem fog közbatrányt okozni.

— **Üngyitkos öreg asszony.** Almásról írják, hogy ottan vasárnap délután felakasztotta magát Szubin Piada 77 éves paraszt asszony. Az öreg asszony, ki utóbbi időben sokat betegeskedett az nap délután egyedül volt a hárszó és azt az alkalom felhasználta hogy a terhes életétől megváltjon. A vizsgálat a külarószaknak semmi nyomát sem talált.

— **Szfogott katonaszökés.** Múlt hétfőn rendőrségünk abbana pillanatban sfogott el egy katonaszökésűt, mikor az egy csónakon Szerbiába akart evezni. Mihajlovics Dömanek hívják, varsovi illetőségű és a 61-ik gyalogezredben szolgált. Átadták a helybeli térszemésnökségnek.

— **A világ vége.** Faib Rudolf, a tudós professor megjósolta, hogy 1899. év november 13-án visszavonhatatlanul vége a világnak. Az napon ugyanis földünk összeütközik egy üstökőssel, melynek tüzlávaja elhamvaszt itt minden életet és lángsírba fojtja az egész emberiséget. Szóval tíz hónap még a világ, azonban jón a semmi. Akik még félnek a Faib-féle világgusztlásoktól, szorongó aggodalommal tekintenek a november 13-ika elé. Amde megnyugtatósukra szolgálhat Lützen egyetemi tanár felolvasása, melyet egy berlini együsitelenben a minap tartott. Tény, hogy földünk — így szól az előadó — ez év novemberének 12. és 14-ike közt összeütközik a Biela-féle üstökőssel, melyet Biela kapitány fedezett fel Josefstadtban 1826-ban. Az összeütközést

megakadályozni semmikép sem lehet, de nem is lesz az olyan veszedelmes. Tudvalevő dolog, hogy a csillagokat az üstökösnek még oly sűrű farkán keresztül is meglátni az égen, míg a még oly vékony felhő teljesen elfedi őket. Ebből kiténik, hogy az üstökös nagyon szállós egy képződmény s különösen áll ez a Biela-féle üstökösre, melyet, holott egy körforgását hetedfelév alatt végzi az utóbbi évtizedekben nem láttak többé. Valószínű tehát hogy ez az üstökös mindjobban feloldódott és anyagát befutott útja hosszában szétszórta. Ez a szétszóródás azonban rendszeretelenül történt és ezért találkozik földünk csak nagyobb időközben ilyen anyagrésszel nevezetesen minden évszázadban háromszor, 33-ban, 66-ban és 99-en. Az üstökös ebben a formájában körülbelül olyan, mint valami szunyograj. Ezen pedig, mint egyébkor, most is minden baj nélkül keresztül fog menni a földgolyó, de az üstökös kisebb-nagyobb részei rajtaragadnak majd, ezt a procedurát pedig hullócsillag alakjában fogjuk majd látni. Az „összeütőkés” egyetlen hatása tehát pompás csillagnulás lesz, amilyen volt 1833-ban és 1866-ban is. 1833-ban például Humbold segédjével egy óra alatt vagy 25.000 hullócsillagot látott. Minden hullócsillag egy-egy-összeütökést jelent és ilyen minden nap megtörténik. Átlag naponta egy millió hullócsillag keresztezi a földet, oly napokon pedig, amint a november 13-ika is lesz ez a szám sok, sok száz millióra emelkedik, de mind a hulló csillagokat persze emberi szem nem észlelheti. Lehetséges elvégre, hogy ama testek közt, melyekkel földünk november 13-án összeütökzik, lesznek olyanok is, melyek meteor alakjában leesnek és nincs kizárva, hogy egy ilyen meteor emberben is kárt okoz. De még ez sem aggodalomra való ok. A statisztika szerint minden évszázadban csak egy embert üt agyon meteor — a mostani lehunyo század pedig már megadta a meteoroknak ezt az emberadóját;

— **Hajóforgalom a Vaskapu csatornában.** A Vaskapu csatornában 1899. évi október 1-sejétől december hó 28-áig vagyis a hajózási beszüntetéséig vonatott uszályok rakományáról s a hajóforgalomról az allábbi adatokat közöljük. — Felfelé vonatva lett 432 uszály 1622478 méter mázsa rakománnyal, lefelé vonatva lett 119 uszály 188414 méter mázsa rakománnyal, összesen vonatva lett 551 uszály 1810892 méter mázsa rakománnyal. Azonkívül vonatva lett felfelé 16 és lefelé 143, összesen 159 üres uszály. Közlekedett a Vaskapu csatornában felfelé 622, lefelé 586 gőzös összesen 1208 gőzös. A fenti számokkal igazolva látjuk, hogy a Vaskapu csatorna minden várakozáson felül fényesen bevált. A múlt évben októbertől kezdve állandóan oly kis vizállás volt, hogy teljes rakományu uszályt a régi hajóutban általában nem lehetett volna felvonatni, de különben is a forgalom oly élénk volt az elmúlt 3 hónapban, a minő számos évben az egész évi hajózási idény alatt nem észleltett.

— **Új kórház.** Mint a „T.” jelenti, a belügyminiszter Torontálvármegye által épített 30 ágyas török-kanizsai kórházat felruházta a kórházi jelleggel. Az új kórházat ma adja át Tallián Emil, főszolgabíró, a közhasználatnak, a mikor a járásbeli hitfelekezetek lelkeszei felszentelik. A kórház igazgató főorvosává Szilágyi György, volt szőregi járásorvos neveztetett ki.

Köziemert tény, hogy a dadógók, főleg ha izgatottak nem képesek egy szót sem kiejteni. Ilyenkor legegyszerűbben olyformán segít magán az ember, ha a dadógót felszólítja, hogy énekelve mondja el a mit mondani akar. Tragikomikus hasonló eset, történt a minap egyik tiszpartú községben. Az ottani gyógyszerész Eszter nevű 7 éves lánykaja anyja engedelmével felment a padlásra a ruhát felagató cseléddel. Egyszerre beront a 9 éves Pistika s elrénült arcczal mondaná ha tudná, — mert dadogó-hogy Le-le-le-e-e-sett a-a-az Esz-Esz-Esz-esz Jézus Mária kiált az anyja abban az ijedelemben, hogy Eszti leesett a padlásról. Roban az udvarra, de nem látja Esztiét; vissza szalad a szobába s kéri Pistikát, hová esett, hol van? de Pistike csak hebeg, míg végre rászól az anyja, énekelj a mit mondani akarsz és Pistike vígan énekl

az uram, uram bíró uram, kendet, arra kérem dallamára: Leesett az Eszterházy cognac az állványról.

Legujabb 101 magyar népdal. A rózsavölgyi czég új érdekes gyűjteményvel ajánlkozta meg a magyar dalt kedvelő közönséget. A legujabb százegegy magyar népdalt adott ki egy vaskos kötetben, legismertebb dalköltőink; Beleznay Antal, Béla Henrick, Gányi Ernő, Lengyel Miska, Tisza Aladár, Kuliffay Béla, Kéry Gyula, Káldy Gyula, Kern Aurel, Pap Dezső, Dankó Pista, Zimay László, Gaál Fejencz, Sipos Antal, Serly Lajos, Huber Gyula és Magyar Lajosnak szebbnél szebb dalait s emeltett színe-javát látjuk az érdekes kötetben azoknak az országszerte népszerű népdaloknak a melyeknek czigányos modorban való sikerült átiratai a Berényi Lajos ügyes tollát dicsérik. A hangjegy kötetet mint olyant a mely játszható voltánál fogva az első fokú zenei képzettséggel bíró dilettánsoknak is kellemes szórakozást nyújt a nélkül hogy technikai nehézségekkel kelljen megküzdenniök melegen figyelmébe ajánljuk a hamisítatlan magyar dalköltészet minden igaz barátjának ára 3 korona.

— **Csalás.** Vojka Giskin Józsa rovott előéletű napszámos, ki Schendl Miklós gabona kereskedő magtárjában volt alkalmazva, gazdája kárára csalást követtez el. A rendőrség letartóztatta és fenyítés véget az ügyességnek adta át.

CSARNOK.

Hattyu dal.

A múlt felett gondolkodom
S szomorú a gondolatom.
Ifju éltem hervadása
S az eltűnő vágyak,
Vetették meg ilyen korán
Az t a siri ágyat.

Amióta szívem dobog
Nem voltam én soha boldog,
Mindig rágot a bubánat
Életelő férge;
Azért vagyok a halálnak
Ilyen korán megérve!

Ábrándjaim menyországa
Ott hever a föld porába;
S lelkemnek a nyugodalma
Megzavarva régen,
A temető szentelt csendje
Csak az kell már nekem!

Hervadó fa pusztaságon,
Itt állok most a határom,
Elbucszom most te tőled
Te szomorú élet!
Nem tartozol sem te nekem,
Sem pedig én nekéd!

Rövid napra örök éjjel
El nem tűnő sötétséggel,
Az lesz majd az én örökös,
Szomorú világom
S a szívemet rágó féreg
A legjobb barátom!

Nyári napnak alkonyatján,
Ha eljöttök majd ti hozzám;
A temetőbe édes cseudjét
Meg ne zavarjátok,
Csak egy könnyet ejtsetek majd
A síromra lányok!

Bessenyei.

Otthon.

Édes anyám, haza jöttem,
Látod, milyen öreg lettem.
Testem fáradt, lelkem is az,
Jól esik az édes vigasz.

Miért engedtl korán szárnyra?
Sirva nézek mostan hátra.
Nincs több oly szív, mind a tied,
A te édes, drága szived.

Kerestem a boldogságot,
De a sors csak vágott, vágott.
Mégölte a hitet bennem,
Nem lehetett boldog lennem,

A mikor a jövőt szőttük,
Nem így láttuk, nem így néztük,
Tele raktuk csillagokkal,
Üdvöt hozó szép álmokkal.

Szived vért ved kaptam,
Küzdelmimben elhullattam
Hazajöttem megkérdezni:
Lehetne-e újra kezdeni?

Elkezdeni? Soha, soha,
Nem mennék én többé oda
Ki abba a nagy világba,
Lelket rabló hazugságba.

Itt maradnék nálad, veled,
Vigyáznám két hű szemed,
Nem tetéznél búval, gonddal,
Elaltatnál meseszóval.

... Feleségem könybe borul . . .
Ne veid édes olyan zokul.
Látod, itthon minden rögbé
Ifjú álmon van beszöve.

És az álom, hidd meg, soha
Nem váltódik oly valóra,
Mint ahogy azt megálmodjuk,
Megtépetten, fogyva kapjuk.

Édes anyám, jöjj el velünk,
Légy te a mi házszenetünk,
Több lesz hitünk, reménységünk,
Ha te lész az oltarközpünk.

Gara József.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula.

Nyomatott Vig Simon gyorsajtóján.

28411. szám.

tkvi 1898.

Végzés, árverési hirdetményi kivonat.

A pancsovai kir. törvényszék mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán Szubin Péter dolovai lakos javára 88 frt 50 kr, tőke, 26 frt 65 kr. eddigi 13 frt 30 kr. jelenlegi s még felmerülő költség kielégítése végett az 1881: LX. t.-cz. 144. §-a alapján és 146. §-a értelmében Vaszil Perszida dolovai lakos ellen a Dolova községben fekvő, és a 3549 sz. tjkben foglalt: 1280. ó. i. sz. ház és 400 öl házhelyre 112 frt, becsárban az árverést elrendeli és azt valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Dolova községében 1899. évi márczius hó 30-án d. e. 9 órakor fog megtartatni a következő, ugy a tkvi hivatalban mint a Dolova községben kifüggesztett és megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.
2. Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiáltási áron alól is el fog adatni.
3. Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 11 frt 20 kr., készpénzben vagy óvadékképes érték-papirokbán a kiküldött kezeihez letenni.

Pancsován, 1898. évi január hó 4-én.

Tóth,
kir. t. bíró.